

EVROPSKÉ MODELY SOCIÁLNÍ POLITIKY

doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D.

Hlavní témata v oblasti rodinné politiky na úrovni EU

- slad'ování pracovních a rodičovských rolí,
- boj proti sociálnímu vyloučení a chudobě rodin s dětmi,
- podpora mezigenerační solidarity a pečovatelské kapacity v rodinách

Rodinná politika a Evropská unie

V Evropské unii je rodinná politika i nadále ponechána v kompetenci národních vlád.

EU **nedisponuje pravomocemi pro rodinnou politiku**. Instrukce rodiny není primárním předmětem její politiky, avšak to neznamená, že by jí nebyla věnována pozornost.

Cíle relevantní pro rodinnou politiku jsou obsaženy v jiných sférách:

- Podpora zrovnoprávnění mužů a žen
- Boj s diskriminací kvůli pohlaví
- Stejná možnost uplatnění na trhu práce pro muže i ženy a rovné zacházení na pracovišti
- Stejně odměny pro muže a ženy
- Dále koordinace sociálních dávek
- Justiční spolupráce (přeshraniční právní otázky ohledně rodiny)

Motivy států k intervencím ovlivňujícím rodinu

Institucionální motivy: ochraňovat rodinu jako tu jedinou správnou instituci (spojeno s konzervativní politikou a tradičním modelem rodiny)

Demografické motivy: k dosažení demografické změny (např. opatření ke zvýšení porodnosti, snížení potratů..)

Ekonomické motivy: hodnota rodiny pro tvorbu lidského kapitálu a umožnění sladění rodinného života a práce

Socio-politické motivy: přímá kompenzace snížených příležitostí v důsledku rodinných závazků (ztráta příjmu, poskytování péče) a boj s chudobou

Motivy rovnosti pohlaví: odstranit ekonomické a sociální znevýhodnění některých skupin (zejména žen)

Motiv blaha dětí: poskytování základního rámce pro veřejné zajištění potřeb dětí (socializace uvnitř i vně rodin)

Aktivity EU v oblasti rodinné politiky

Shromažďování informací (Evropská aliance pro rodiny 2007)

Impulzy pro harmonizaci národních právních systémů a pro koordinaci národních legislativ (Doporučení Rady ohledně péče o dítě 1992)

Finanční podpora konkrétních projektů rodinné politiky (členské státy plánují, že vydají na opatření k podpoře zaměstnanosti žen a lepší slučitelnosti profesního a rodinného života celkem více než 2,6 miliardy eur. A více než 555 milionů eur má být použito na zlepšení péče o děti)

Vypracování závazných norem týkajících se rodinné politiky nebo s účinkem na rodinnou politiku (Směrnice o rovném zacházení 1975, Směrnice o lidských právech 1992, Směrnice o rodičovské dovolené 1996)

Jednoznačné právní akty EU v oblasti rodinné politiky

Směrnice 92/85/EHS z 19. 10. 1992: Minimálně **čtrnáctitýdenní mateřská dovolená** bez přerušení

1996 směrnice o **rodičovské dovolené a dovolené z rodinných důvodů - minimální rozsah 3 měsíce**, může jít až do osmého roku života dítěte. Úhrada záleží na členském státě.

2010 - *Evropský parlament navrhl prodloužení minimální mateřské dovolené ze 14 na 20 týdnů a zavedení dvoutýdenní otcovské dovolené s tím, že obě dovolené pro čerstvé matky a otce mají být plně hrazeny - evropské země návrh odmítly*

Barcelonské cíle

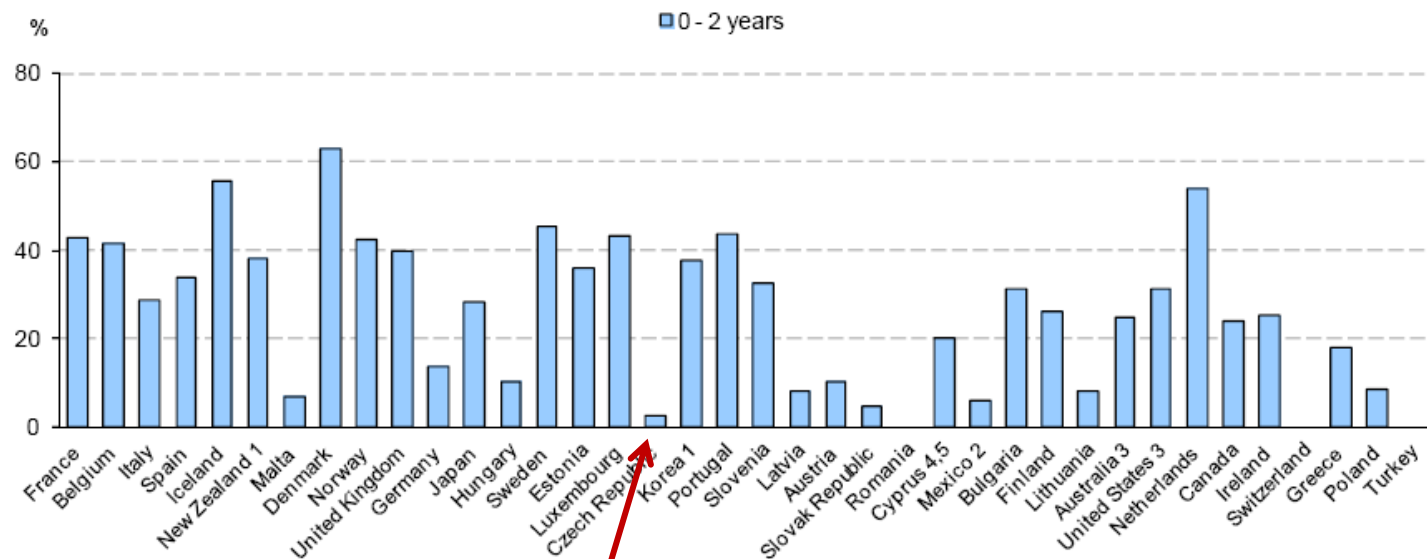
Členské státy se v r. 2002 shodly na významu péče o děti a stanovily si cíle:

- formální péči o děti bude navštěvovat 90 % dětí ve věku od 3 let a 33 % dětí mladších 3 let
- zaměstnanost žen vzroste na 60 %

Děti do 3 let věku ve formálních zařízeních péče o děti

Chart PF3.2.A: Enrolment rates of children under six in childcare and early education services, 2006

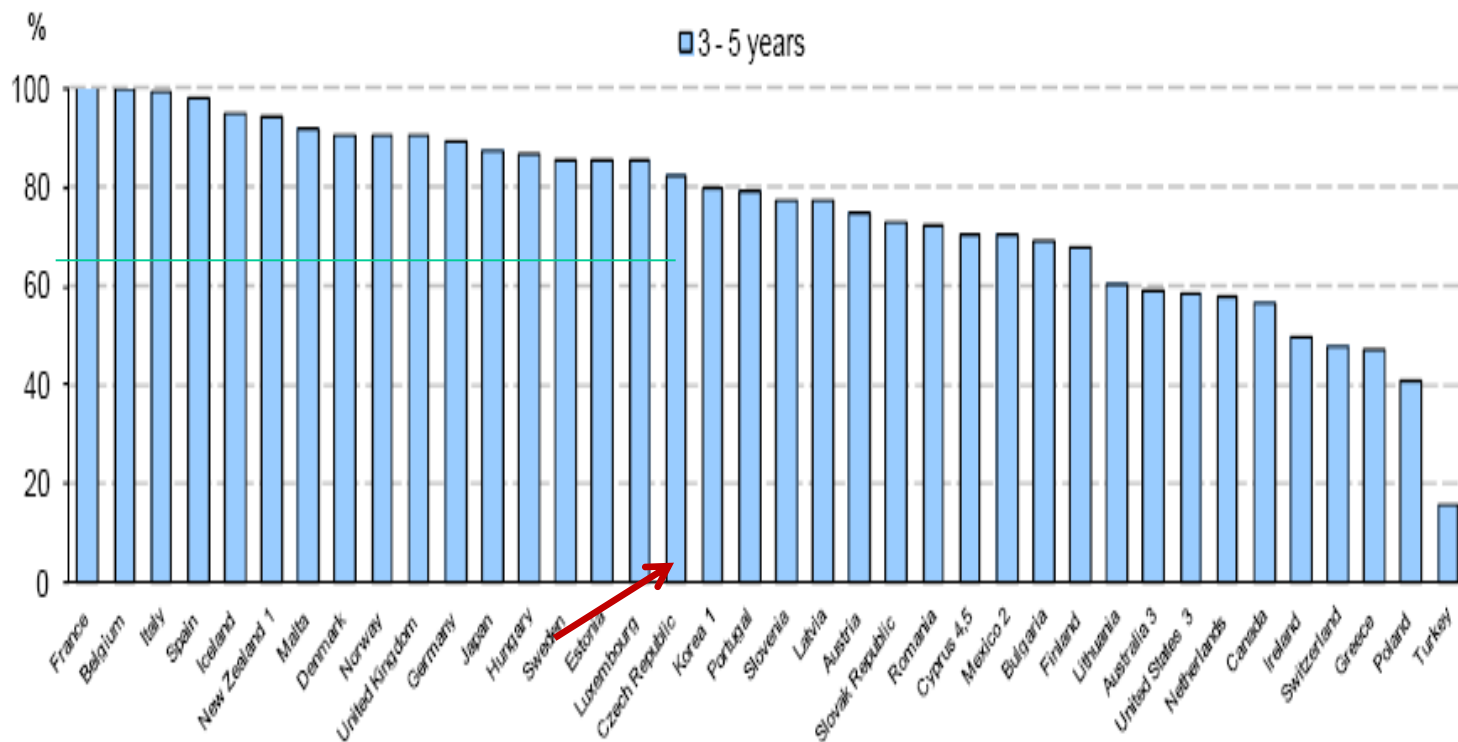
Panel A: Average enrolment rate of children not yet three years of age in formal childcare (2006)

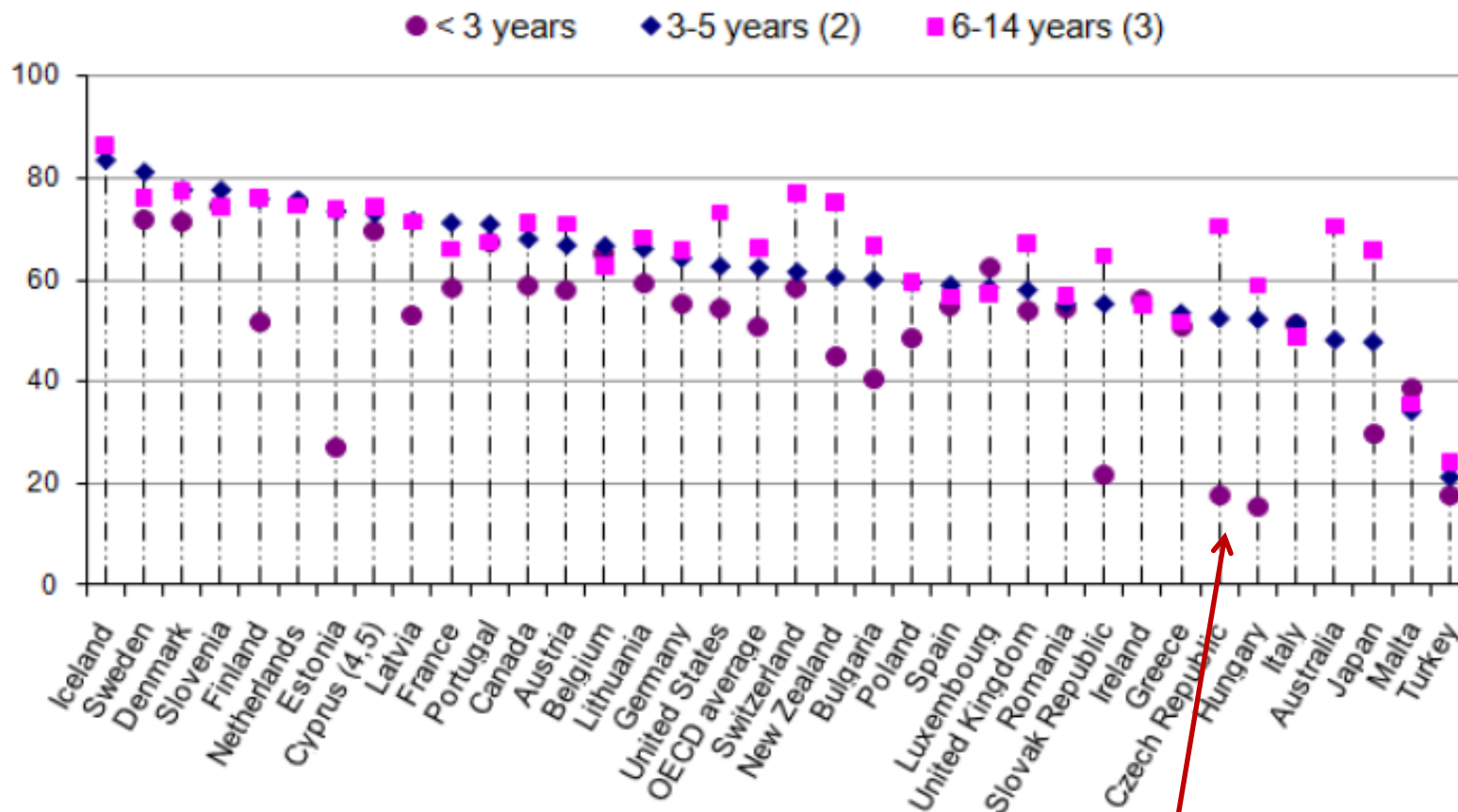
Děti od 3 do 5 let věku ve formálních zařízeních péče o děti

Panel B: Average enrolment rate of children aged three to five years of age in pre-school educational programmes (2006)

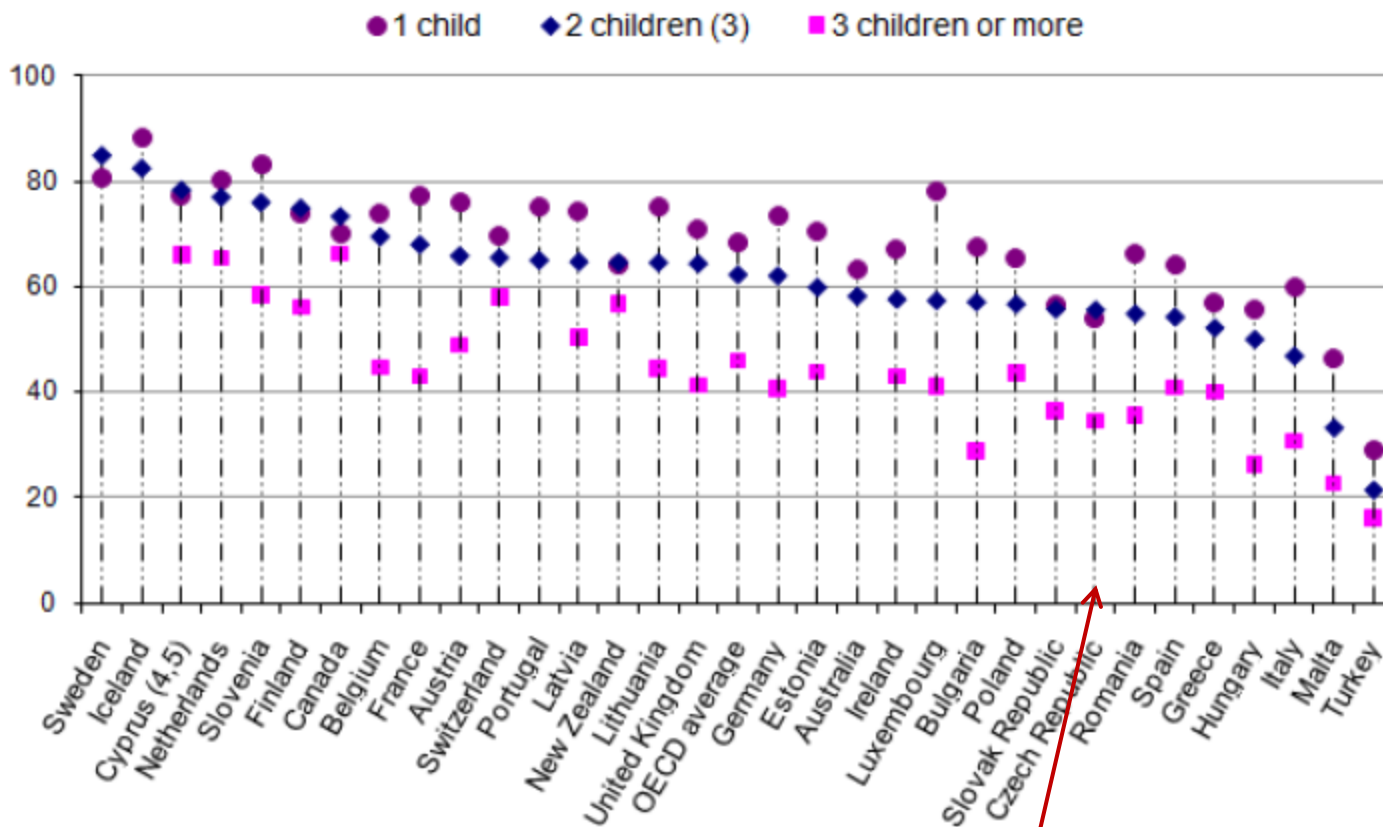
Podíl zaměstnaných matek dle věku dítěte

Chart LMF1.2.B: Maternal employment rates by age of youngest child, 2008¹

Podíl zaměstnaných matek dle počtu dětí

Chart LMF1.2.C: Maternal employment rates by number of children under 15¹, 2008²

2000 LISABONSKÁ STRATEGIE

- zasedání Evropské rady v Lisabonu v roce 2000
- Cíl: zvýšit průměrnou míru ekonomického růstu do roku 2010 na 3 %, vytvořit dodatečných 20 milionů pracovních míst, což by představovalo zvýšení míry zaměstnanosti z tehdejších 61 % na 70 % a zvýšit podíl pracujících žen z 51 % na více než 60 %.
- v roce 2005 revidována

Evropa 2020

- Zvýšení míry zaměstnanosti u osob ve věku 20-64 let ze současných 69 % na nejméně 75 %, také aktivnější zapojení žen, starších pracovníků a integrace migrujících pracovníků
- evropská hospodářská strategie

Sociálně – politické nástroje rodinné politiky

Regulace – rodinné právo (manželství, adopce, rozvody, ochrana dětí..), pracovně právní normy (ochrana těhotných,..), právo na ochranu rovných příležitostí

Informace – programy na podporu rodin, hodnocení a benchmarking z hlediska prorodinného chování, apod.

Financování - služeb péče o děti, sociální pojištění, daňové zvýhodnění, příspěvky na bydlení, příspěvky na děti

Podpora rodin

Finanční :

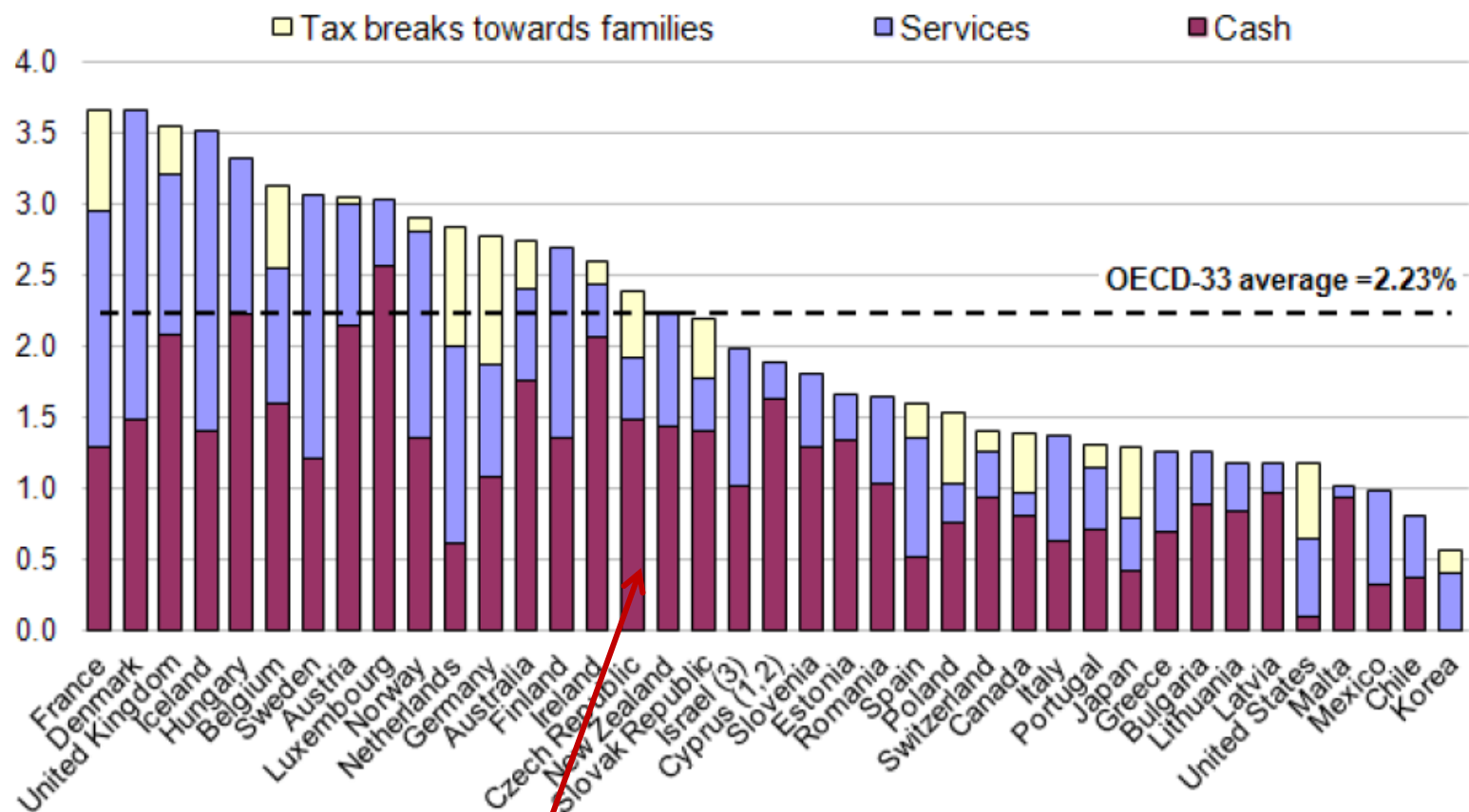
- přímé finanční transfery k rodinám s dětmi formou dávek
- nepřímo prostřednictvím daní

Pracovní právo v souvislosti s rodičovstvím

Institucionální péče o děti

Veřejné výdaje na rodiny (dávky, služby, daňové úlevy)

Chart PF1.1.A: Public spending on family benefits in cash, services and tax measures, in per cent of GDP, 2007

Přímé finanční nástroje (Dávky)

Porodné

**Peněžitá pomoc v mateřství nebo
otcovství**

Rodičovský příspěvek

Přídavky na děti

Porodné

Nejčastěji jednorázová peněžitá pomoc při narození/adopci dítěte

V některých zemích je vyplácen před porodem, většinou až po porodu

Jedná se většinou o dávku plošnou, v některých zemích je testovaná na základě příjmu rodiny

Může být vyplácen bez ohledu na pořadí dítěte (někde jen na první, jen na třetí, jen na vícečetné porody)

Příspěvek v mateřství či otcovství

Váže se na neschopnost ženy vykonávat práci v období před porodem a krátce po porodu

Může být uplatňován i adoptivním rodičem

EU –nejméně 14 týdnů

Náhrada mzdy ve výši 70 – 100%

Většinou z nemocenského pojištění, nebo např. institut rodičovského pojištění (Švédsko)

Placená otcovská dovolená v době kolem narození dítěte – od 2 – 10 dní (placena na stejném principu jako mateřská, až 100% náhrada mzdy)

Rodičovský příspěvek

Je určen rodiči, který pečuje o malé dítě a částečně nebo plně omezuje svoji pracovní činnost

Rodiče se mohou střídat nebo i společně

V některých zemích existuje tzv. „otcovská kvóta“

Čerpán vcelku (ČR) nebo může být čerpán rozděleně

Může být formou plošné dávky nebo odvozené od příjmu

Dle směrnice EU minimálně 3 měsíce a možno čerpat max. do 8 let věku

Přídavky na děti

Jedna z nejtradičnějších dávek

Francie: 1919 a 1932, Belgie: 1930, Itálie
1937, Nizozemí 1939, hromadně až po 2.
svět. válce

Zohledňují výchovu a výživu dětí v rodině

K čemu jejich konstrukce přihlíží: oprávnění,
věkový limit, výše může souviset s:
příjmem či s počtem dětí, s věkem dětí,
někdy: zdravotní stav

Dávky pro rodiny s dětmi, plošné/ testované

Nepřímá finanční podpora

Daňové úlevy

Mohou být nástrojem naplnění následujících cílů:

- vyrovnání zátěže mezi bezdětnými a rodinami s dětmi
- náhrada příjmu pro nízkopříjmové rodiny jako prevence chudoby
- posilují zapojení rodičů na trhu práce
- posilují sociální začleňování

Daňová politika

- Stále častěji se používají daňové nástroje
- Míra zdanění, možnost společného zdanění -
- Možnost snížení daňového základu (zdanitelného hrubého příjmu) o odečitatelné položky (na dítě, na partnera, na studium, aj.)
- Možnost snížení již vypočtené daně v závislosti na rodinné situaci (počet dětí, věk dětí, složení rodiny, forma rodiny): daňové dávky
- Extra daňové dávky pro osamělé rodiče

Další typy dávek

- Výživné: neplatí-li druhý rodič, může se zálohově vyplácet, pak se vymáhá
- Dávky pro neúplné rodiny
- Dávky pro děti s handicapem (PnP)
- Příspěvek na bydlení
- Dávka při zahájení školního roku, dávky na pečovatelku.....

Instituce péče o děti

- ✓ Předškolní zařízení péče o děti (jesle, školky), jiná zařízení (soukromá uspořádání - pečovatelky)
- ✓ Podpora státu: způsob financování, daňová podpora, apod.
- ✓ Volnočasové aktivity pro děti (např. tábory, družiny, etc.)
- ✓ Priority státu: jakým institucím je dávána priorita a z jakých důvodů

Pracovní právo v souvislosti s rodičovstvím

- ✓ Rodičovská dovolená – délka se nemusí krýt s délkou vyplácení dávek
- ✓ Otcovská dovolená (Švédsko, Norsko)
- ✓ Dovolená z rodinných důvodů (ošetřování dítěte, ..)

Opatření na trhu práce

- ✓ Výhody ze strany zaměstnavatelů, opatření v oblasti pracovního práva: zkrácené úvazky, flexibilní formy zaměstnání
- ✓ Podpora formou daňového práva (úlevy na dani pro zaměstnavatele, který nabídne částečný úvazek)
- ✓ Sladění práce a péče o rodinu: jedna z priorit evropské rodinné politiky
- ✓ O efektivitě rozhoduje konstrukce tří oblastí: flexibilní formy zaměstnání, konstrukce rodičovské dovolené, nabídka předškolních zařízení

Použité zdroje

European Alliance for Families, dostupné na
http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/families/index.cfm

Kuronen, M. Research on Families and Family policies in Europe. State of the Art, Family Platform 2010, str. 17 – 33

Regionální politika EU

- ✓ Politika koheze (soudržnosti)
- ✓ Cílem je narovnat hospodářské a sociální rozdíly mezi vyspělými a zaostávajícími oblastmi prostřednictvím finanční pomoci
- ✓ Vznikla v 70. letech, kdy byly stanoveny cíle společné regionální politiky a vytvořen Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
- ✓ Podnětem byla tzv. Thomsonova zpráva z r. 1973, která zdůraznila, že dokončení společného trhu je ohroženo regionálními rozdíly - po zavedení společné měny budou mít členské státy mnohem méně vlastních nástrojů na pomoc zaostalým regionům

Východiska

- ✓ Pro úspěch regionální politiky je důležité lokalizovat problémové regiony
- ✓ Klasifikace regionů podle Komise:
  - zaostalé regiony - nedostatečná infrastruktura, nízké příjmy obyvatelstva, tradičně zemědělská výroba, málo kvalifikovaná pracovní síla
  - regiony poznamenané průmyslovým úpadkem
  - periferní regiony → regiony trpící geografickou izolovaností
  - pohraniční regiony nacházející se na vnější hranici společenství
  - oblasti vyznačující se negativními sociálními dopady velkých aglomerací
  - venkovské regiony → zemědělská výroba je závislá na klimatických změnách

Východiska

- ✓ Členské státy jsou mezi sebou porovnávány podle růstu HDP na hlavu.
- ✓ Mezi členskými státy ale existují odlišné správní jednotky, proto v r. 1988 ES zavedlo vlastní statistické teritoriální jednotky – tzv. NUTS
- ✓ Podle NUTS jsou zjišťovány rozdíly v HDP a rozdělovány finanční prostředky (NUTS 0-5)

Oblasti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

ERDF

- ✓ V r. 1972 byl založen Evropský regionální rozvojový fond
  - Proti Francie a Německo
  - Pro Itálie, později Velká Británie, Dánsko a Irsko
- ✓ V r. 1974 byla uzavřena dohoda o financování ERDF a fond mohl zahájit svou činnost v r. 1975.
- ✓ Prostředky vložené do fondu ale nedosahovaly stanovené výše.
- ✓ Byly stanoveny první zásady čerpání prostředků
- ✓ Peníze z ERDF jsou pouze dodatečné a nemají nahrazovat pomoc udělovanou členskými státy.

Jednotný evropský akt

- ✓ Regionální politika získala svůj oddíl v zakládajících smlouvách
- ✓ V r. 1989 bylo zavedeno 5 cílů RP, během rozšíření o severské země byly rozšířeny na 6:
  1. Podpora hospodářsky zaostalých regionů (HDP nižší než 75 % průměru ES/EU) – ERDF, ESF
  2. Přeorientování regionů silně postižených úpadkem průmyslu na nové druhy hospodářské činnosti – ESF, ERDF
  3. Boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti → ESF
  4. Zapojení mladých lidí do pracovního procesu → ESF
  5. Modernizace a diverzifikace zemědělské výroby a podpora programů na vytváření nových pracovních míst v zemědělském sektoru → ESF, ERDF a EAGGF
  6. Udržení osídlení arktických oblastí → ESF, ERDF a EAGGF

Agenda 2000

Redukce cílů na 3:

1. Podpora hospodářsky zaostalých regionů na úrovni NUTS II (HDP je nižší než 75 % průměru EU) → ERDF, ESF, EAGGF, FIFG
2. Podpora regionů na úrovni NUTS III, které procházejí hospodářskou a sociální restrukturalizací → ESF, ERDF
3. Rozvoj lidských zdrojů prostřednictvím podpory zaměstnanosti a modernizace vzdělávacích systémů → ESF

Současnost a cíle RP

- 1. Konvergence:** podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU.
  - Mohou čerpat i státy, jejichž hrubý národní důchod je nižší než 90 % průměru EU.
  - Financován z ERDF, FS a ESF
  - Modernizace a diverzifikace ekonomických struktur: výzkum a rozvoj technologií, inovace, podnikání, informační společnost, životní prostředí, turismus, kultura, doprava, energie, vzdělání, zdrav

Současnost a cíle RP

2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

- NUTS II nebo NUTS I, které přesahují limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence
- ERDF a ESF
- Posílení regionálních kapacit výzkumu a technologického rozvoje, podpora inovace a podnikání
- Životní prostředí

3. Evropská územní spolupráce

- Podpora přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III
- Podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a podél námořních hranic (max. 150 km)
- Mezuregionální a nadnárodní spolupráce regionů
- ERDF

Principy RP EU

Princip koncentrace:

Prostředky všech strukturálních fondů jsou zaměřeny na základní cíle

Princip programového plánování:

Princip víceletého plánování, sledování cílů v dlouhodobém horizontu

Princip partnerství:

Princip subsidiarity

Na implementaci programů se kromě Komise a členských států mají podílet i regionální autority

Výbor regionů → podílí se na formulování regionální politiky

Princip přídátosti:

Regionální politika pouze doplňuje regionální politiku členské země

Projekty jsou spolufinancovány členskou zemí

Financování

ERDF (Evropský regionální rozvojový fond)

Základní nástroj regionální politiky

Všechny 3 cíle

ESF (Evropský sociální fond)

Hlavní nástroj sociální politiky, zaměřuje se na prevenci a na boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů a podporu integrace na trhu práce

Cíl 1 a 2

Fond soudržnosti (Kohezní fond)

Pomoc je poskytována zemím, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90% průměru EU (celé území Bulharska, ČR, Estonska, Řecka, Kypru, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Malty, Polska, Portugalska, Rumunska, Slovinska a Slovenska)

Životní prostředí (50 %) a dopravní infrastruktura (50 %)

Cíl 1

Finanční pravidla

Každý program je financován jen z jednoho fondu (1 program = 1 fond)

Podmínky: projekty musí být v souladu s cíli Lisabonské strategie → konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst

Maximální kofinancování:

Cíl 1: mezi 75-85 %

Cíl 2: mezi 50-85 %

Cíl 3: mezi 75-85 %

Realizace

- ✓ Regionální politika je realizována na úrovni členských států
- ✓ Státy rozhodují o rozložení finančních prostředků ve strukturálních fondech, předkládají projekty, rozhodují o zaměření prostředků
- ✓ Rozpočet a jeho pravidla jsou schvalovány Radou a na základě návrhu EK

Realizace

Každá země připraví **Národní strategický referenční rámec**

= základní programový dokument pro využívání fondů Evropské unie

= seznam operačních programů posuzovaný Komisí

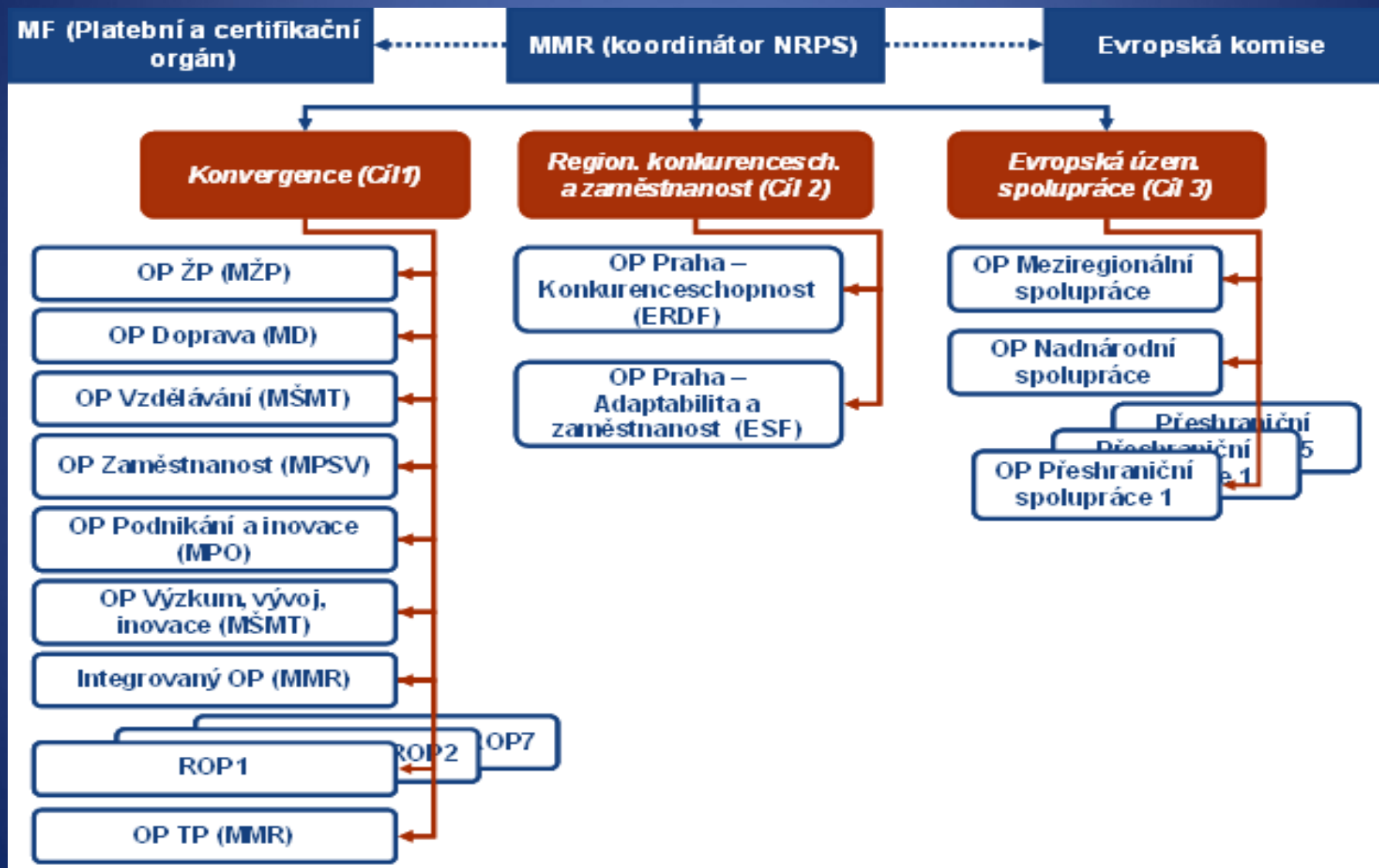
Rámec podpory společenství

Dokument schválený Komisí po dohodě s příslušným státem

Operační program

Dokument schválený Komisí pro realizaci referenčního rámce podpory

Realizace

Sociální služby v EU

V různých modelech sociálního státu se přístup k sociálním službám liší.

Těžkosti při komparaci začínají u konceptů: na poli mezinárodní diskuse stále neexistuje obecně přijatá definice, co všechno lze zahrnout pod pojem „**sociální služba**“.

Sociální služby v EU

Obecně v EU celý systém označován jako
„sociální ochrana – social protection“

= „sociální služby – social services“ +

„sociální pomoc – social assistance“
(finanční pomoc) +

„sociální zabezpečení – social security“

Komparace SS v EU

- **stejný typ služby** spadá v různých zemích do **různých kategorií** (stejná služba poskytovaná seniorům může patřit do systému sociální či zdravotní péče)
- **nestejná charakteristika sociálních služeb** také způsobuje problémy při kategorizaci (např. denní program pro děti může nabývat různých podob, od herních aktivit na hřišti po pravidelnou celodenní péči)
- **obtížné vymezit jednotné statistické ukazatele**

Základní modely SS v EU

- **Skandinávský model** veřejných služeb
- **Jihoevropský model** (Portugalsko, Španělsko, Řecko a Itálie)
- **Britský model** (reziduální pojetí financování)
- **Model** založený na **principu subsidiarity** (Holandsko, Německo, a částečně i Belgie a Francie)

Skandinávský model

- dostupné programy pro děti a seniory
- účast žen na placené práci je vyšší než kdekoli jinde na světě
- aplikace principu **univerzality** = existuje standardní úroveň služeb, které se k uživateli dostávají prostřednictvím stejného systému
- důraz je kladen na **samostatnost místních úřadů** (klíčová role při plánování a financování služeb sociální péče)

Jihoevropský model

- nabídka služeb sociální péče značně omezena
- většina služeb má neformální charakter a nejbohatší vrstvy obyvatel využívají soukromé komerční služby
- obecně zastávají veřejnoprávní subjekty skromnější roli
- poměr žen v pracovním procesu je malý

Britský model

- princip pomoci podmíněný **ověřením výše majetku**
- stát se snaží **navrátit odpovědnost příjemci** a zmenšit rozsah sociálních služeb
- veřejné sociální služby jsou zaměřeny výlučně **na příjemce s limitovanými prostředky**
- **reziduální** pojetí financování (minimální role státu)

Model na principu subsidiarity

- hlavně v péči o seniory
- Holandsko, Německo, částečně i Belgie a Francie
- odpovědnost za péči o seniory na rodině
- hlavními poskytovateli služeb jsou náboženské a politické organizace
- financování je záležitostí veřejného sektoru
- financování je vícezdrojové, zejména ze systému zdravotního pojištění

Francie

- **decentralizace** = převod na regionálně volené zastupitele spolu s odpovědností za sociální služby kompetence voleného „presidenta“ jednotlivých oblastí (département)
- stát koordinuje a vykonává dohled nad službami v oblasti zdravotní (pobytová péče, psychiatrické péče, zdravotní služby ve školství – preventivní programy)

Francie

- oblasti odpovídají za dotace přímo určené poskytovatelům sociálních služeb v regionu (pobytová péče pro seniory a lehce zdravotně postižené, domácí péče, dětské stacionáře a pečovatelská centra)
- jednotný informační systém (**MINITEL**) v rámci kterého lze získat základní informace o poskytování sociálních služeb jak pro veřejnost, tak pro odborníky

Francie

- přístup k sociálním službám na místní úrovni zajišťují střediska sociální pomoci (**centres communaux d' action sociale**), která poskytují základní informace a sociální poradenství
- jejich sociální pracovníci jsou přímo zaměstnanci odborů sociálních věcí jednotlivých oblastí (département)

Francie

- **program opatření ke snížení sociální izolace (RMI)** – především ohrožených skupin mladé populace
- kombinovaný systém přímé finanční podpory (zajišťující státem garantované životní minimum) a podmínky účasti v různých programech sociálních aktivit, napomáhajících úspěšné reintegraci do běžného života
- RMI umožňuje **komplexní zajištění individuálních potřeb i potřeb rodiny v rámci finančních možností** všech zúčastněných, jejich psychosociálních dovedností, sociálních vztahů a životních cílů - „klíčový sociální pracovník“ zjišťuje tyto potřeby a mobilizuje všechny nezbytné zdroje

Německo

Základní princip = **princip subsidiarity**,
hlavní důraz kladen na vzájemnou
solidaritě a odpovědnost občanů za sebe i
za svoji rodinu

- pomoc státu vstupuje do systému až
v okamžiku, kdy rodinná a vzájemná
podpora komunity dlouhodobě selhává

Německo

- sociální pomoc v sobě zahrnuje také zdravotní pomoc a zvláště vymezenou sociální a zdravotní péči o děti a mladistvé
- je poskytována na základě potřebnosti a financována z místních daní
- státní správa funguje na třech úrovních: celostátní, zemské (Länder) a lokální
- veřejná (státní) sociální péče je legislativně vymezena na úrovni celé federace

Německo

Veřejná (státní) sociální péče je odpovědná především za 2 základní formy pomoci:

- „**substituční pomoc**“ (finanční pomoc na základě testování příjmu)
- „**pomoc lidem v mimořádných životních podmínkách**“ (integrace zdravotně postižených, práce s osobami bez přístřeší, služby na podporu integrace seniorů na úrovni své komunity, apod.)

Německo

Nezávislý (nestátní a neziskový) sektor:

- velmi rozvinutý a zastoupený na všech úrovních systému sociální péče
- **6 velkých celostátních organizací**, fungujících jako koordinační centra v oblasti sociálních služeb (jsou financovány ze státního rozpočtu, mají placené zaměstnance a celou síť dobrovolných spolupracovníků)
- největší organizací je **Agentura služeb Německé evangelické (lutheránské) církve** - zaměstnává v oblasti zdravotní a sociální péče a pedagogické práce kolem 86 tisíc profesionálních sociálních pracovníků
- zastřešující organizaci všech subjektů je Federální asociace nevládních organizací v oblasti sociální péče

Německo

- stát poskytuje **podle zákona přímé a nepřímé granty** nezávislým organizacím, platí služby poskytované nezávislými organizacemi, pokud uživatelé mají právní nárok na tyto služby a preferují služby poskytované nezávislou organizací
- na celostátní úrovni zprostředkovává kooperaci veřejného a soukromého sektoru **Německá asociace pro veřejnou a soukromou sociální péči**
- vztahy mezi státním a soukromým sektorem jsou založeny na bázi vzájemného respektu, kooperace a poskytující možnost volby každému občanu

Rakousko

- **System zaručených minimálních příjmů** (bedarfsorientierte Mindestsicherung) je modernizovanou verzí předchozích dávek sociální pomoci (Sozialhilfe) do roku 2011
- trvalý pobyt (bydliště) v Rakousku
- pro rakouské občany, občany EHP, státní příslušníky třetích zemí se zvláštním povolením k pobytu (zejména „osob s trvalým pobytem v EU“) a osoby, jimž byl přiznán status uprchlíka

Rakousko

- příjem nebo ostatní příspěvky osoby žádající o finanční pomoc, například dávky v nezaměstnanosti, výživné
- dávky na péči (obdoba PnP) a přídavky na děti nejsou při stanovení příjmu příjemce zohledňovány
- prověření majetkových poměrů - celkový majetek

Rakousko

- **Minimální standard (Mindeststandards)**
- pokrytí výdajů na jídlo, základní životní potřeby, osobní hygienu, topení, elektřinu, domácí spotřebiče a osobní potřeby nutné k dosažení náležité účasti na společen. a kulturním životě
- pár se dvěma dětmi ve věku mezi 5 a 10 lety = 1 438,26 EUR (zahrnuto 25 % nákladů na bydlení)
- vyplácen po dobu trvání stavu hmotné nouze

Rakousko

- **Sociální zabezpečení** - sociální pojištění poskytuje 22 pojišťoven: 19 zdravotních pojišťoven, 5 institucí důchodového pojištění a 4 úrazové pojišťovny
- všechny součástí Hlavního svazu rakouských sociálních pojišťoven
- zdravotní a úrazové pojištění spadají pod dohled federálního ministerstva zdravotnictví
- nemocniční péče - fondy zdravot. pojištění, které převzaly funkci zdravotních pojišťoven

Rakousko

- **Rodinné dávky** - Spolkové ministerstvo hospodářství, rodiny a mládeže (Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend) a Finanční úřady (Finanzämter), které jsou pod přímým dozorem tohoto ministerstva
- **Přídavky na děti** (Familienbeihilfe) – všem osobám s trvalým pobytem v Rakousku (financovány z příspěvků a daní zaměstnavatelů)

Rakousko

- **Dávka na dlouhodobou péči** (Pflegegeld) - nemá vazbu na příjem ani majetek příjemce
- účelem je nahradit výdaje spojené s dlouhodobou péčí a zajistit osobám ve stavu odkázanosti maximální potřebnou péči a podporu
- poskytovány v případě fyzického nebo psychického postižení či emočních problémů, případně smyslové nedostatečnosti

Rakousko

- 7 kategorií závislosti – od kategorie 1 (péče 60 až 85 hodin měsíčně) po kategorii 7 (péče více než 180 hodin týdně)
- Výše dávky na dlouhodobou péči se stanoví podle kategorie odkázanosti:

kategorie 1 = 154,20 EUR za měsíc

kategorie 7 = 1 655,80 EUR za měsíc

- ústavní péče - 80 % dávky přímo instituci
- vyplácena po dobu trvání stavu odkázanosti

Velká Británie

- považována za průkopníka v oblasti sociální péče a sociálních služeb
- disponuje rozsáhlým a rozvinutým systémem sociální péče, má dobře fungující legislativu a síť nezávislých sociálních služeb
- rozčleněna na Anglii a Wales, Skotsko a Severní Irsko - podobné formy sociálních služeb, ale odlišnou legislativní úpravu

Velká Británie

Na úrovni centrální vlády odpovídá za systém sociálních služeb **Ministerstvo zdravotnictví a státní tajemník**, který řídí Inspektorát sociálních služeb.

Tři typy místní správy: rada hrabství, metropolitní oblasti a Správní obvod Londýna, jsou kompetentní k poskytování sociálních služeb v regionech.

Sociální služby jsou financovány **kombinovaným systémem** složeným ze státních financí (daňové poplatky), financí místní správy a zvyšujícího se podílu plateb uživatelů služeb.

Komunitní sociální péče - testování příjmu.

Preventivní péče a zařízení první **krizové pomoci** jsou spíše na okraji pozornosti statutárních vládních organizací.

Preventivní sociální služby zajišťuje především nezávislý sektor.

Belgie

- vysoký ekonomický statut – cca 18. místo celosvětové tabulky GNP
- 3 částečně autonomní regiony:
  - ✓ Flandry s vlámsky (nizozemsky) hovořícím obyvatelstvem
  - ✓ Valoňsko francouzsky hovořící region
  - ✓ Brusel (geograficky do Flander) - bilingvální charakter

Belgie

Zákon o sociální ochraně = zajišťuje všem občanům nárok na sociální služby a poskytuje pomoc ať již preventivní nebo kurativní povahy.

Služby mohou být poskytovány formou materiální, sociální, lékařské nebo psychologické pomoci.

Služby jsou financovány smíšenou formou - granty (často od speciálních „social welfare“ nadací), platby od obecních zastupitelstev, ze státního rozpočtu nebo přímé platby klientů

Belgie

Výkonná moc – stát a jednotlivé regiony

Centrální stát = oblast sociálního zabezpečení

Regiony = vlastní správa v rámci zdravotnictví, veřejných služeb, školství, sociální pomoc a služby

= tvorba politiky v oblasti hospodářství, dopravy a životního prostředí

Sociální služby ve Flandrech

Vždy adresná pomoc!!!

- rodinná politika a všechny formy pomoci dětem a rodinám
- přijímání a integrace imigrantů
- opatření na podporu osob se zdravotním postižením včetně odborného výcviku pro výkon povolání
- služby pro seniory
- speciální formy pomoci mladistvým
- postpenitenciární péče a reintegrace po výkonu trestu

Sociální služby ve Valoňsku

- samostatné územně správní jednotky (district) - veřejné centrum sociální péče
- centra sociální péče poskytují:
  - ✓ sociální služby
  - ✓ sociální dávky dorovnávací životní minimum (50% plateb je přímo ze státního rozpočtu, 50% z místních zdrojů)

Irsko

- historická role katolické církve v oblasti politiky sociálních a zdravotních služeb
- princip **subsidiarity**
- dominantní role náboženských a dobrovolnických organizací
- **neexistuje centrálně řízený systém poskytování sociálních služeb** - v rámci resortu zdravotnictví je spravuje 8 regionálních zdravotních výborů

Zdravotní výbory zajišťují 3 základní programy:

- ✓ péče ve veřejných (všeobecných) nemocnicích
- ✓ péče ve speciálních nemocničních zařízeních
- ✓ komunitní péče (sociální služby)

Švédsko

- **subjekty místní správy** - odpovědné za péči (převážně nemedicínskou) o seniory, o děti, a individuální sociální služby
- **sociální práce** na úrovni obce ve švédských podmínkách zahrnuje právě **individuální sociální služby**, tj. péči o drogově závislé, péči o děti, práci s rizikovými skupinami mladistvých a sociální pomoc (dávky poskytované na základě testování příjmu)

Švédsko

- **náklady** na sociální služby tvoří **třetinu všech výdajů**; vedle výdajů na vzdělávání, infrastrukturu a rekreační a kulturní aktivity
- **největší důraz** v rámci sociálních služeb je kladen na poskytování **péče seniorům a lidem se zdravotním postižením** (cca 49%), **péči o děti** (32%), a **individuální a rodinné služby** (18%)

Švédsko

V oblasti **sociálních služeb** vystupuje potřeba vymezit **základní priority** celého systému sociální péče:

- ✓ **zvýšit příjmy** obecních rozpočtů
- ✓ **zvýšit efektivitu** systému sociální péče
- ✓ udržet na stejné úrovni **dostupnost služeb**, a zároveň snížit či radikálně změnit kvalitu poskytovaných služeb
- ✓ **zrušit** nebo **zredukovat** určité typy služeb.

Španělsko

- rozděleno na autonomní oblasti, Baleáry a Kanárské ostrovy, spravuje také 2 teritoria v severní Africe
- Centrální vláda v Madridu má právní a finanční odpovědnost za celostátní systém sociálního zabezpečení, který je spravován autonomními oblastmi
- **Centrální vláda** přímo **kontroluje sociální služby pro uprchlíky** a další kategorie **cizinců** a administruje sociální služby na území severoafrických teritorií

Španělsko

- autonomní oblasti mohou vytvářet vlastní legislativu v oblasti sociálních služeb
- správně jsou rozčleněny do provincií a samosprávných měst
- preventivní sociální služby jsou plně v kompetenci měst a jsou podporovány a financovány oblastmi
- sociální služby jsou financovány z daní, každý region individuálně podporuje poskytování služeb na svém území

Španělsko

- **nezávislé neziskové organizace** jsou financovány z vlastních zdrojů, na základě grantů a státních kontraktů, z příspěvků uživatelů a dárců
- dobře se rozvíjí **dobrovolnické sociální služby**
- vytvořena síť zařízení, poskytujících **základní sociální služby** nebo první pomoc - tato centra jsou k dispozici pro každých 5 – 25 tis. obyvatel a zajišťují základní informace, domácí péči, zjišťují potřebnost pobytové péče a podílejí se na rozvoji komunitních sociálních služeb